

מי מעל במיליון? מי איבד עצמו לדעת? מי נעצר? מי נרצח?

העיתונות

שמועה זו שונה, במידה מסוימת, מיתר השמועות שנפוצו. השמועות הקודמות הומצאו, פשוטו כמשמעו, סתם מן האוויר. מישהו ישב, מן הסתם, והחליט לייצר מעילה דמיונית, ליחסה לאיש זה או אחר בצמרת השלטון.

ואילו לשמועה על מטעי האומה היה קשר — רחוק ורופף — עם מציאות כלשהי. כי אחד מן המשקיעים בתוכנית פרדס בחסכון, שבניהול מטעי האומה, הוא פנחס גוברין, אחיו של עקיבא. כאשר הוטחו בשעתו ההאשמות הראשונות נגד מטעי האומה, היה פנחס אחד המתלוננים. כתוצאה מכך הוקמה או ועדת ביקורת פנימית של מפא"י, ש' תבר את ההאשמות. עובדות אלה הספיקו להתגלגל ולהתנפח עד שגרפו את עקיבא גוברין. מוכה תדהמה, פנה למבקר המדינה, שיחקור את הפרשה כולה ויאשר כי אין בכל השמועות הללו אלא פגיעה זיונית בשמו.

גוברין

דחו לידו. עד כה, התקבלה ברבים ההסברה כי היתה זו התאבדות אף בשבועיים האחרונים טובעה הסברה זו בנחשולי-השמועות. אומנם התאבד, אמרו מפיצי השמועות, אבל לא מפני שדרס עולה חדש במכוניתו.

הסיבה האמיתית, כך נאמר, היא שידע יותר מדי על העסק הביש, או שנתפס בי מעשה ביש משלו, ונאמר לו כי הדרך היחידה לצאת ממנו בכבוד היא התאבדות. גירסה אחרת חמויה עוד יותר: שהוא גילה בשעתו מעשה מחריד, נרצח כדי שלא יגלה את הסוד.

לא היה אלה, אומנם, שמועות חדשות לגמרי. אולם רק עתה, עם גבור גל השמועות חסרי-התקדים, נפוצו בהרחבה כזו.

★ ★ ★

הכחשות של הכחשות

אחרי שבמשך שבוע או יותר השתוללו השמועות, באו התגובות וההכחשות הרשמיות. הראשונה היתה הודעה, כי מבקר המדינה — שגם אליו הגיעו השמועות — פתח בחקירה. אך מיד לאחר מכן באה הכחשה: מבקר המדינה אינו עוסק בשום חקירה כזו.

עסקן של מפא"י דווקא, שנתפס אף הוא למה שמפלגתו כינתה רשמית כ"תחזית השמועות", נתבקש עלידי כתב העולם הזה להסביר כיצד קרה הדבר. הוא העדיף לספר משל מוחזי:

יום אחד פשטה השמועה בעיר, כי ליד שער הארמון של השולטאן מחלקים קמח לעניים. מאחר שיתנה זו שנת בצורת, ר' רבים היו הנצרכים בעיר, החלה נהירה המונית אל ארמון השולטאן, שם חיכתה לי באים אכזבה: איש לא חילק דבר. ההמון ראה את עצמו מרומה ורוחו סערה להשתות. עוד מעט היה עולה על הארמון ומתריבו.

ואז עלה החאוויר על החומה וקרא לי המון: "מה אתם מצטופפים פה הרי את הקמח מחלקים בשער הצפוני של העיר, לא כאן!"

שמע זאת ההמון ומיד פתח בריצה מבין הלת לעבר השער הצפוני. זקנים, גברים, נשים, עיתורים, פיסחים — זרם אדיר של אנשים דהר בהתלהבות. הכל נסחר לפניו. אפילו החאוויר לא יכול היה לעמוד על מקומו החל רץ גם הוא אל השער הצפוני. "מה איתך" שאל אותו השולטאן, "הרי (המשך בעמוד 14)

הצליחה להעלות הוכחה כלשהי אף לא יסוד סביר להאמין כי ישנה הוכחה כזו. אם היה דרוש דבר נוסף כדי להפריך את השמועה אודות קולק, הרי ניתן — בצורת שמועות חדשות. אחרי שהוכח כי אין לטדי קולק כל חלק במעילה הדמיונית, ובתוצאותיה הדמיוניות לא פחות, הוטלו ההאשמות לפתע על אנשים אחרים לגמרי.

מאותו רגע הוסר הרסן. קולק נשכח, ואת מקומו תפס — אם כי לא לגמרי לבדו — עמיתו שמעון פרס. גם כאן לא חסרו פרטיפרטים על המעילה. הגירסה הפרסית אף נשמעה הגיונית הרבה יותר מקודמתה הקולקית. נאמר, בקיצור, כי התגלה ששמעון פרס העביר סכומים אגדיים לחשבון פרטי בשווייץ. את הכסף השיג מעיסקה מדומה: הוא מכר אוניית-נשק, על חשבונו הפרטי, לפולשים בקובה. או אולי היה זה מטוס-נשק למתקוממים ב' אלג'יריה.

בחוגי העתונות אף נפוצה השמועה כי מעריב עומד להוציא מהדורה מיוחדת עם כל פרטי השערוריה.

משאל הופיעה המהדורה המיוחדת, באה במקומה שמועה חדשה: פרס מעורב בפרש שה של שוזה, הקשורה ברכישת טנקים מצרפת. פרטים נוספים קבעו כי כתוצאה מן הגילוי המדהים, הוכנס פרס למעצר ב' מלון שרתון.

היתה גם גירסה אחרת, אף היא קשורה בשמו של פרס. נאמר בה, כי סגן שר הבטחון נחסף עלידי אירגון נאצי בגרמניה כבן-ערוכה לאייכמן, וכי מתנהל משא ומתן על פדיתו מידי החוטפים.

גם שמועות אלה באו לקיצן בצורה דור מה לאלה שנפוצו על קולק. במצאית-שבת האחרון, בשעת-השיא של התנועה ברחוב דיונוגוף, קצת אחרי חצות, הופיע שמעון פרס ליד כסית. עימו היה ילדו האישי ושכנו-לביה, המפקח הכללי של משטרת ישראל יוסף נחמיאס. השניים עברו בצעדה איטית לאורך המדרכה הרוססה. נעצרו לי שוחח עם מכר זה או אחר. כאשר תמה הצעדה, היה ברור כי שמעון פרס לא נח טף, לא נעצר ואף אינו חשוד עלידי המשטרה במעשה פלילי, כי אחרת לא היה מסתיל איתו המפקח הכללי לראותה.

★ ★ ★

מטעי האומה

אז לא נמוגו השמועות. אם גם לי טדי קולק וגם לשמעון פרס יש אליבי — משמע שמישהו אחר הוא המועל. ואם לא בדיוק מעל, הרי בכל זאת עשה משהו איום.

ארגוב

שוב הסתמן קורבן מרכזי, אף הוא איש-צמרת של מפא"י: עקיבא גוברין ראש סיעת מפא"י בכנסת, ראש הנהלת הקואליציה ואחד מתומכי ביג"י הקי-צוניים ביותר במאבקו נגד לבון. אר-לם גוברין אינו מנהל משרד ממשלתי או מחלקה הסתדרותית, ואף אינו שר, ואין לרשותו תקציבים ש' בהם יוכל לגעת שלא כדון. שמו נקשר איפוא בחברת מטעי האומה, חברה ששימי-שה בשנה האחרונה מרכז של האשמות ובדיקות, ביחס לניהולה הכספי והמיקצועי.

לפני בית-הקפה. שני גברים יצאו ממנה. האחד היה הסופר היהודי-האמריקאי, מחבר כפירי אריות, אירחינג שאו. בן-לחיתו, ש' היה גם נהג המכונית, היה גבר בעל גובה קצת מעל לבינוני, שיער בלונדי בהיר ו' הופעה כללית של נערוזהר מודקן. לא היה זה אחר מאשר טדי קולק, בגודל טבעי, ח' ובריא.

הוא השתהה דקה על המדרכה, זמן מספיק בדיוק כדי לתת למסובים שהות לפעור את פיהם באפתעה. אחר-כך ניכנס אל תוך בית-הקפה, התיישב ליד שולחן מרכזי ו' הזמין בקבוק בירה קרה.

הבלתי-נמוג קרה: הוא הוקף מיד עלידי למעלה מתריסר עתונאים שישבו במקום. סתם אורחים סקרנים נדחקו במעגל החיצון. "מה שלומך טדי?" שאל משהו, במעין הקדמה לדברים רציניים יותר. "תודה רבה", השיב המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה, "חי".

אי-אפשר היה לקבוע בדאואת אם אמר זאת באירוניה, או שהאירוניה היתה קיימת באוני שומעיו בלבד.

עוד כמה שאלות של נימוס, ואז: "מה עם כל השמועות שמהלכות עליך?" טדי היה מוכן להשיב. הרי לשם כך בא ברעג זה מירושלים. תחילה צחק. צחק ארוך ובריא. אחר-כך השיב: "כן, שמעתי שגנבתי מיליון לירות. לא, שני מיליון. אני לא יודע מה כל העניין כאן, אבל אני יכול להגיד לכם ש' חובות — עדיין יש לי".

פרס

ציצצו עם שחר זקן שמעון ראשונה השמועה מפי אליו בוקר אחד, כירתה. היא באה כשסימני עייפות ני-כרים על פניה. "לא ישנתי כל הלילה", אמרה לו. מששאל מדוע, סיפרה לו על השמועות המבעיתות המהלכות בעיר.

היו אלה עדיין שמועות על המעילה בל-בד. על השמועה כי התאבד, כביכול, שמע מפי אדם אחר, אף הוא ממקורביו. השכם עם שחר, באחד מימי השבוע שעבר, ציל-צל הטלפון בדירתו של קולק. הוא מיהר למכשיר. מן העבר השני נשמע קולו ה' מוועד של מזכיר הממשלה, כתריאל כץ: "טדי? זה אתה? אתה חי?"

ומיד אחרי כן צלצל עתונאי. הוא לא רצה לדעש שום דבר מיוחד. שלא כרגיל, אף התקשה לשאול שאלה כלשהי. רק רצה לשמוע את קולו של קולק. המנהל חייך לעצמו. ואז החליט לנסוע לתל-אביב, לי מרכז הרכילות והפצת-הידיעות של הארץ: כסית, שברחוב דיונוגוף.

★ ★ ★

נשק דקובה

אם כן, הסתבר כי טדי קולק לא הת' אבד. גם השמועה שהוא במעצר-בית הופרכה עלידי עצם הופעת-הראאה בכנסת. נותרו רק השמועות על המעילה הפאנטי-טית, בכסום משתנה אף נכבד מאוד. שמו-עות אלה, הופצו, בין השאר, בפי אנשים הידועים כבעלי אינפורמציה טובה, בדרך כלל. על כן, כאשר נערכה חקירה רצינית לחדא את מהימנותן, נשאלו גם אנשים אלה על האסמכתות שלהם. אך שום חקירה לא

ש"מעת? ... שמעת? ... שמעת? בודאי שמעת! בטלפון, בתור לי אוטובוס, בבית-הקפה, בסופרמארקט, במר' עזון הברידי, במערכות העתונים ובקודשי וקודשים של משרדי הממשלה. כל אחד די-בר על זה, כל אחד ידע את הפרטים. לא באופן רשמי, אבל ממקור מוסמך. הוא רק רצה לחדא לגמרי את נכונות הידיעה ושאל את שכנו, את הבוס שלו, את קצין המש' טרה.

השמועה המחרדה סובבה סביב שם עי-קרי אחד: טדי קולק. היא החלה מהלכת ברבים לפני למעלה משבועיים והיתה מ' פורטת להפליא. עיק' קרה: זה עתה ה' גלתה מעילה בסך 600 אלף דולר — היינו מיליון וחצי לירות — בחברת התיירות הממשל' חית. בראש חברה זו עומד, כידוע, מנהל משרד ראש המ' שלה, טדי קולק.

קולק

אולם, בקעה הידיעה הגלחשת, לא טדי קולק אישית מעל. כי סוף-סוף אינו צריך לנהוג בדרכים גלויות אלה כדי להשיג כסף. איש-חסותו של דויד בן-גוריון אינו צריך לגנוב.

אם כן, מה עם 600 אלף הדולר? לא היה ברור בדיוק מה, אבל ידוע שגנבנו. לא סתם גנבנו, אלא כדי לשמש מטרה איזומה, שפירסומה היה גורם זעזוע לאומי. הדבר נעשה תחת חוטמו, ובאישורו העיזר של טדי קולק.

משנתגלה הדבר עלידי ועדת ביקורת פנימית של מפא"י, נדרש טדי קולק לא לצאת מגיליו. הוטל עליו מעצר-בית, עד שיוכרע ערולו.

★ ★ ★

התאבד!

היתה זו רק התחלת השמועה. כעבור יומיים-שלושה נודעו פרטים נוספים. עיק' רם: העסק כל-כך איום, שעל מפא"י נפל הפחד שגילוי ברבים יחסל לגמרי את סי-כוי המפלגה בבחירות הבאות.

ואכן, אחרי פרשת לבון ופרשת ברי, ה' נוגעות לאנשים המקורבים כולם לדויד בן-גוריון, גילוי שערוריה לאומית חדשה, ה' נוגעת לטדי קולק, היתה הורסת כליל את שרירי הפנסטיגיה שנתרו לדויד בן-גוריון. כי ידוע שטדי קולק הוא ילד-טיפוחיו של ביג"י, וכי לו כימעת אדם קרוב יותר אליו ממנו.

את זאת לא יכול היה בן-גוריון לשאת. גם קולק לא יכול היה לחיות בצל המעשה המחרדי. על כן, אמרו השמועות, התאבד. האיש, שעוד לפני חצי שנה צהל בפומבי "תודה לאל שאני לא מעורב בפרשת לבון!" ושגם לא היה לו כל חלק בקידום הקאריירי-רה של ד"ר ברי, השתרבב סוף-סוף בפרשה משלו. ועוד איוז פרשה! יד הגורל השיגה גם אותו.

★ ★ ★

חי, בגודל טבעי

בדיוק בערב בו נודעה ההתפתחות המועצת האחרונה, ראו יושבי כסית בתל-אביב תופעה עלי-טבעית. האיש, שזה עתה נודע בכל הרצינות על התאבדותו, קיל-קל את כל הרושם המועד. דקות ספורות אחרי השעה אחת בבוקר, ביום שלישי ה' אחרון, נעצרה מכונית סטישן מאובקת